

COAC

arquitectes.cat

Publicat a *COL·LEGI D'ARQUITECTES DE CATALUNYA* (<http://www.coac.arquitectes.cat>)

Inici > Lost in Transition: la importància del paper dels urbanistes en els propers 40 anys a França

© Flirckr Patrik Nouhailer

En ocasió de la 47a trobada de les agències d'urbanisme Franceses (FNAU), que va tenir lloc a París a principis de novembre, es revela la importància del paper dels urbanistes en la mediació entre la classe política, les fractures socials i la urgència climàtica proclamada per nombrosos científics com Jean Marc Jacovichi, així com la importància de les noves investigacions sociològiques i científiques en relació a la nova dicotomia urbana/rural.

Valérie Pecresse, Presidenta del Consell Regional - Île-de-France parla d'una part **d'urgència social** com a conseqüència de les desigualtats territorials entre zones urbanes, rurals i peri-urbanes (moviment de Gilets Jaunes) i d'altra part **d'urgència climàtica** com a factor imposat més enllà de tot color polític. "Ja no podem pensar en un creixement econòmic de desenvolupament anàrquic, com ho fèiem antigament, ara ens hem de desenvolupar i crear treball al mateix temps que respectem el medi ambient" va dir a la xerrada d'inauguració de la 47èna trobada.

El tema central de debat que durarà 3 dies sencers és com re-conectar i crear nous lligams entre territoris. Com evitar que els territoris cada cop més desconnectats s'aïllin davant d'un món híper-connectat, davant de ciutats-món. Com trencar amb la idea d'una "França perifèrica oblidada respecte una França de metròpolis guanyant". La qüestió del lligam és una qüestió vital. Les fractures socials s'identifiquen com a fractures territorials (enclavament, llunyania de serveis, mobilitat privada, etc?). Però les fractures no són solament socials, són numèriques, culturals, educatives, medi-ambientals, etc?

A l'Ile de France (regio Parisina) el 50% de les ciutats són rurals però solament representa un 5% de la població total. La qüestió de la descentralització, repartició dels equipaments, igualtat de serveis públics, educació, sanitat, i desenvolupament és encara un problema sense resoldre.

La visió dels urbanistes i la funció dels instituts d'urbanisme esdevé en aquest moment d'una responsabilitat transcendental en la mediació entre polítics i població per aconseguir una conciliació entre el creixement/desenvolupament territorial, identitat personal i preservació del planeta.

L'ecologia comença a estar en el cor d'algunes posicions polítiques, però per a molts científics com Jean Marc Jancovich ja és massa tard per a continuar amb un creixement econòmic indefinit. Per a aquest enginyer, centrat en la recerca de temes d'energia i clima, estem perduts en una transició energètica sense rumb, com explica en la conferència del 3 de setembre 2019 "Lost in transition" davant dels alumnes de Telecom.

Jean Marc Jancovich desmenteix que els polítics s'hagin centrat en aconseguir una transició energètica real i els critica d'haver mentit durant els 10 últims anys en quant a tota voluntat de no passar el límit de 1.5° de escalfament global. Els critica també de seguir mantenint aquesta farsa i tancar els ulls cap a una catàstrofe socio-climàtica. Jancovich detalla que les energies renovables representen encara un percentatge molt minoritari respecte el consum

total mundial d'energia i fa una demostració impecable entre la relació directa de l'augmentació del PIB en el sistema capitalista i el consum d'energia fòssil. En definitiva demostra que l'augmentació de les emissions de CO2 té una implicació linearmet proporcional amb l'augmentació del PIB d'un país. En aquesta demostració, deixa per assabentat que el model capitalista té la seva fi en la mateixa catàstrofe social, perquè és basa en l'explotació de recursos naturals i aquests no son infinits. Així, arriba a la conclusió que si es vol conservar els 2° d'escalfament planetari del que ja comença a parlar la premsa, el consum d'energia (mundial) hauria de reduir-se per tres en els pròxims 30 anys respecte el consum que tenim avui en dia.

Sabent que el transport representa un 14% de les emissions, de CO2 globals, les cimenteres un 6% i l'agricultura un 20% la qüestió que exposa Valérie Pecresse sobre la necessitat de fer créixer la regió d'Ile de França com a conseqüència d'una quantitat importantíssima de nouvinguts anuals s'hauria de prendre encara més cautela i reflexió.

Es parla de nous lligams territorials, però des de el punt de vista de Jancovici aquests nous lligams haurien de ser la base del nou model econòmica-social, ja que segons el meu punt de vista, centrar-se en la resposta directe de creació de nous llocs de treball i nous allotjaments per als nouvinguts és prendre el problema des del punt de vista tradicional del desenvolupament urbà. Si es vol prendre la urgència climàtica i social seriosament, la resposta s'hauria de centrar solucions NO basades en el sistema d'allunyament entre el consum i la producció, afavorint l'emergència de noves polaritats econòmiques extra-metropolitanes i lligades a un model de consum (energètic, alimentari, etc?) basat purament en energies renovables, en una producció agrícola de processos no contaminants, en una minimització del transport en les transaccions mercantils, etc? Però sembla que aquestes mesures no són suficients sense un canvi en les polítiques capitalistes actuals cap a polítiques de repartició solidària dels recursos naturals i producció.

Com diu François Dubet en la 47èna trobada de la FNAU, les mobilitzacions dels Gilets Jaunes és una conseqüència directa de la urgència climàtica. El percentatge de participació a les manifestacions (i en particular als actes més violents d'aquestes) està directament lligat amb el grau de dependència del cotxe. La urgència social es tradueix avui per un problema de representació d'identitat individual, a diferència de fa uns anys on els moviments socials eren de caràcter col·lectiu i representaven un estatut social (obriers-burgesia). Avui en dia, hi ha la sensació que ens construïm una vida en un món que no ho permet més. Des del punt de vista col·lectiu, aquesta experiència està fora de tota representació política i es desenvolupa al voltant d'una hostilitat cap a les elits. Les còleres individuals (i el fort sentiment de menyspreu) no permeten identificar-se amb un moviment polític precís sinó solament amb un sentiment de falta de respecte i odi contra les elits. Això no es un fet individualitzat de França ni una conseqüència directa a la crisi. Gilets Jaunes en anglès es diu brexit, en italià Salvini i si em puc permetre, en espanyol independentisme Català. Països com Noruega no es salven del populisme, tot i que és un dels països més rics d'Europa. Tot l'electorat de Trump té arrels un discurs militant per una valorització de la dignitat personal, fundada a partir de l'odi cap als altres (odiem els rics però odiem encara més els pobres).

François Dubet dona alguna pista de treball per a resoldre la multiplicació de les desigualtats que creen aquest sentiment. Segons ell no es pot construir un nou model de societat des de dalt, s'ha de començar per a resoldre els problemes des d'allò local, des dels pobles i les ciutats. Això, segons ell, donarà lloc a una nova concepció del model a seguir.

Malgrat la visió positiva de Dubet, Paula Vigano insisteix en la percepció d'abandó dels

habitants de territoris peri-urbans i rurals, insistint en el perill d'extinció d'aquests últims. Vigano té raó en alertar que, malgrat la forta resiliència d'aquests territoris (habitats des de fa molt de temps i amb nombroses infraestructures desplegades durant la història), hi ha una dinàmica destructiva creixent, de reducció de serveis, d'escoles que tanquen, d'accessibilitat mèdica, cultural i de serveis en general. A això se li afegeix la dinàmica de dependència del cotxe i una estigmatització del mal ciutadà.

Podíem pensar que la metropolitanització es pugui construir d'una manera diferent? Sense competició, sense una forta jerarquia entre els territoris?

Per Vigano, els urbanistes tenen una feina important a fer a nivell espacial en quant al tipus de relació creada entre aquests territoris i parla d'una nova concepció de ciutat : **la metròpolis horitzontal**, basada en dispositius de redistribució entre territoris equitables que deixin enrere la polarització de recursos.

Per a re-crear lligams reals, que supprimeixin les illes territorials, que supprimeixin aquesta societat d'arxipèlags que tant bé explica Jérôme Fourquet, l'urbanista juga un rol molt important de representació d'aquest mon. Els urbanistes hem de crear les eines de representació i comunicació que permetin sortir d'aquest vocabulari d'oposició entre les aglomeracions riques i els territoris pobres, per tal de minimitzar les conseqüències nefastes que aquest vocabulari implica en quant a l'esclat de desigualtats. Fourquet explica que la dimensió geogràfica es estructurant per a la representació individual en aquest paisatge de multiplicació de les discriminacions. «Hem creat imatges de les que hauríem de ser més cautelosos». Per ell, oposadament al que proclama Jackes Lévi, la transició ecològica est pot fer a l'escala de la comuna i inter-comunal.

En la construcció d'un nou model de representació, l'ecologia podria ser revolucionària en quant a la manera de crear les divisions de la societat en el futur. Actualment les forces polítiques ecologistes no tenen gaire força en els territoris no metropolitanes, però en la transició resideix la clau, i els urbanistes hi tenen un paper transcendental.

Marina Daviu, arquitecta. Corresponsal del COAC a París, França

[1]

Tornar

[2]

Copyright@ Col·legi d'Arquitectes de Catalunya : <http://www.coac.arquitectes.cat/ca/mon/lost-transition-paper-urbanistes-franca>

Links:

[1] <http://www.coac.arquitectes.cat/ca/printpdf/printpdf/20374>

[2] <http://www.coac.arquitectes.cat/ca/javascript%3Ahistory.back%281%29>